

A vezetés: szolgálat

Nem szeretném, ha bárki is azt vetné a szememre, hogy elülzöm, vagy bizonyos szempontból túlétekelem a gazdasági fejlődés jellegében bekövetkezett minőségi változásokat. Úgy tünik azonban, hogy a gazdasági fejlődés főbb tényezőiben korszakkváltás időszakába léptünk. Lényegében az egész népgazdaságban lezárult a korábbi extenzív jellegű fejlődési szakasz és a jövőben a növekedés fő útja az intenzív módszerek alkalmazása és forrása a gazdasági hatékonyság javítása lesz. A gazdasági szerkezetében is minőségi változásoknak kell bekövetkeznie, mégpedig a gyökeresen megváltozott világgazdasági feltételeknek megfelelően.

A magyar népgazdaság, belső fejlődésének és nagyrészt a külső körülmények megváltozása következtében olyan helyzetbe került, amikor a gazdasági egyensúly javítása a gazdasági munka előterébe került. A gazdasági egyensúly helyreállítása történhet a gazdasági fejlődés ütemének radikális csökkentése, az életszínvonal és a beruházások erőteljes korlátozása útján. Ez a módszer bizonyára rövid időn belül eredményel járna az ország nemzetközi fizetési mérlegegyensúlya szempontjából.

Az MSZMP és a kormány mégsem ezt a viszonylag egyszerűbben járható utat választotta, hanem a bonyolultabbat, ám hosszú távon eredményesebbet, amely megfelel a fejlett szocialista társadalom építéséből fakadó feladatok megvalósításának. Így nem mondunk le a népgazdaság viszonylag dinamikus, az ediginél ugyan valamivel szerényebb ütemű fejlesztéséről és az életszínvonal emeléséről. Ez azonban a gazdaság egyensúlyi helyzetének javításával csak akkor egyeztethető össze, ha a fejlődés fő forrásává a gazdasági hatékonyság válik.

A feladat végrehajtása mindenekelőtt annak lényegét értő, felelős vezetőket követel. Hangsúlyozni szeretném még egyszer: olyan vezetőket, akik valóban érzik a feladat lényegét, súlyát, megértik, hogy ez a gazdasági feladat most a politikai munka első vonalába került. Eppen ezért nemcsak gazdasági vezetőkre gondolok. Az üzemi pártszervezetek a szakszervezetek és valamennyi tömegszervezet vezetőjének csatasorba kell állnia a XI. pártkongresszus határozatában és a kormány munkaprogramjában felvázolt gazdasági feladatok megvalósítása érdekében.

Egy példával szeretném érzékeltetni, hogy miért hangsúlyozom a feladat megértésének, a helyes és egységes értelmezésnek a fontosságát. A külkereskedelmi cserearányromlás következtében ugyanannyi importért most több árut kell kivinni az országból, mint a múltban. Legalábbis, ha a termelési szerkezet nem változik, azaz exportkínálatunk összetétele lényegében a jelenlegi marad, akkor valóban az a helyzet, hogy egyre több árut kell exportálnunk az import ellenértékéért.

Egyes gazdasági vezetők csak annyit értenek a jelenlegi helyzetről, hogy a cserearányromlás és a gazdasági egyensúly javítása érdekében növelni kell az exportot, mindenekelőtt a tőkés országokba. Erre azt kell mondanunk, hogy ez a régi, mennyiségi szemléleten alapuló vezetői elgondolás. A korszerűen gondolkodó vezető értékvizszo-nyokban gondolkodik, és az értékvizszo-nyokhoz kötődnek. Ezért a korszerű vezető válasza nem az, hogy termeljünk és exportáljunk többet ugyanabból, amiből eddig, hanem az, hogy vizsgáljuk meg: milyen változtatásokra van szükség a vállalat termelési szerke-

zetében ahhoz, hogy az ediginél értékesebb, kelendőbb termékeket gyártsanak. Vagyis a korszerű válasz nem a mennyiség, hanem az exportált termékek értékének emelésére irányul.

A korszerűen gondolkodó vezető az eddigi behozatali szerkezetet is vizsgálat tárgyává teszi, hiszen a feldolgozóipar számos ágazatában viszonylag tág lehetősége van az ésszerű helyettesítésnek, a beszerzési piacok jobb megválasztásának. A korszerűen gondolkodó vezető tehát felülvizsgálja a vállalat egész tevékenységét. Bizonyos előrelátással kell kiválasztani a versenyképes és gazdaságosan értékesíthető, továbbá a viszonylag kis ráfordítással versenyképes tehető termékek körét; a termékek egy része ugyan nem gazdaságos, de biztonsági okokból termelni kell, míg a nem versenyképes termékek többsége olyan, amelynek megszüntetése vagy termelésének korlátozása kívánatos.

Szeretném hangsúlyozni a viszonylag kis ráfordítással és viszonylag rövid időn belül versenyképes tehető termékek kiválasztásának fontosságát. Mégpedig több okból. Az egyik ok, hogy a vállalat fejlesztési lehetőségei a jövőben kisebbek lesznek, mint eddig. A másik ok, hogy a saját forrásokat elsősorban abban az esetben lehet külső (hitel) forrásokkal is kiegészíteni, ha az hatékony, versenyképes exporttermékek termelésére irányul. A harmadik ok az, hogy a mai világban nem tanácsos túlságosan hosszú időt igénylő, sok bizonytalansággal elemet tartalmazó fejlesztést vállalni. És végül: a népgazdaság érdeke is az, hogy a fejlesztésráfordításból minél előbb a hatékony exportból megtérülő termék, vagy szolgáltatás váljék.

A vállalatot körülvevő gazdasági környezet 1976-tól olyan lesz, amelyben erőteljesebben hatnak a kényszerítő és az ösztönző tényezők. A vállalatoknak tehát gyorsabban és érzékenyebben kell reagálniuk a műszaki fejlődés és a kereslet változásaira. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha a vezetőknek több változtatásban kidolgozott fejlesztési elgondolásai vannak, ha javul a döntési és a felelősségvállalási készségük, dinamizmusuk és rugalmasságuk.

A beruházások viszonylag szerényebb növekedési üteme és belső arányainak eltolódása (a kitermelő iparok és az energia-termelés javára) miatt az ötéves tervidőszakban a feldolgozóipar fejlesztési lehetőségei szerényebbek lesznek, mint a jelenlegi tervidőszakban voltak. Ezért a vállalatok fejlődése az ediginél nagyobb mértékben függ majd attól: mennyire képesek feltárni és kihasználni belső tartalékaikat. A műszaki haladás, a dolgozók szakmai rétének és termelési tapasztalatá-

nak fejlődésével, a tartalékok időről időre újratermelődnék. Erre azért kell felhívni a figyelmet, mert néha hallható: „mi már a vállalatnál minden zugot kisöpörtünk, elfogyott minden tartalékunk”. Ha ez igaz is lenne, akkor is statikus felfogást tükrözne.

Egyelőre azonban nincs arról szó, hogy már „minden zugot kisöpörtünk volna”. Hogy valójában mennyi tartalékunk van, talán fel sem tudjuk mérni. Mindjárt itt van a legfontosabb erőforrással, a munkaerővel való gazdálkodás. Vajon ki állíthatja, hogy valóban tervszerűen és racionálisan használjuk fel a munkaerőt. A munkaidő kihasználása és a végzett munka minősége nagyon sok kívánnivalót hagy maga után. A munka- és technológiai fegyverek javításában rejlő tartalékok nagyságát aligha lehet túlbecsülni.

Hasonlóan nagy tartalékaink vannak az állóeszközök kihasználásában, a beruházott vagyon értékesítésében.

A szervező munka szerény, de a gyakorlatban hasznosítható módszerei nemcsak anyagi javakban eredményesnek mutatkoztak, hanem elősegítik a vállalat rugalmasságának javulását.

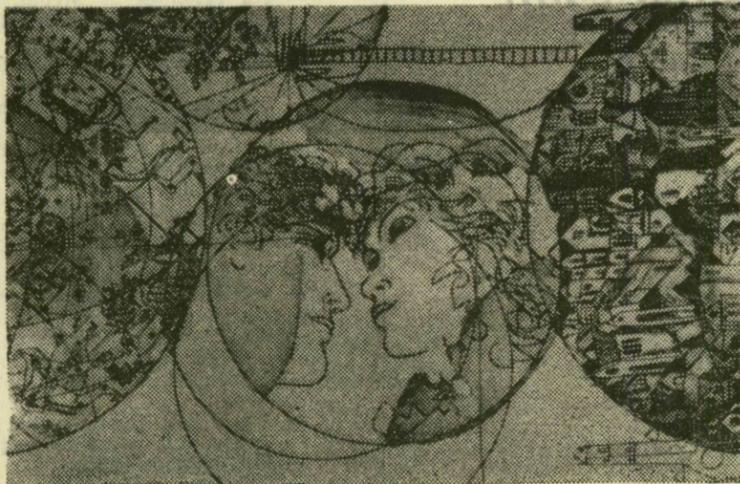
Nem folytatom a felsorolást. Olvasóim nyilván értik és érzik, hogy mindaz, amiről eddig szóltunk, egyben a vezetői munkával szemben támasztott új követelményeket is jelenti. Könnyebb úgy fejlődni hogy bőven van pénz új beruházásokra, mint újra meg újra értékelni és újrendezni a vállalat belső erőforrásait, és így szert tenni pótlólagos fejlesztési forrásokra (persze, korántsem akarom azt mondani, hogy kizárólag ilyen források állnak a vállalatok rendelkezésére); könnyebb hosszú időn át azonos termékeket gyártani, és azt kedvező piaci helyzetben értékesíteni, mint nehezebb értékesítési körülmények között időről időre megújítani a termelési szerkezetét. Ez gazdaságilag és politikailag is nehezebb, bonyolultabb munka.

Melán jelentette ki Lázár György az országgyűlés őszi ülésszakán elmondott zárószóiban, hogy „az élet minden területén harcolni kell a közép- és a középszelet visszahúzó erejével, de különösen fel kell lépünk a középszeletiség ellen a vezetés minden szintjén, mert a feladatot, amelyet meg kell oldanunk — a fejlett szocialista társadalom építését —, nem lehet középszerű munkával megoldani”.

A gazdaságfejlesztés intenzív szakaszában a vezetési funkció felértékelődik a munkamegteremtés rendszerében elfoglalt helye fontosabbá válik. Ezt a felismerést tükrözték az MSZMP XI. kongresszusának határozatában, amely állást foglalt amellett, hogy „Bátorítsuk az új iránt fogékony, kezdeményező... emberek funkcióba kerülését”.

A mi társadalmunkban a vezetés: szolgálat. De szeretném ehhez hozzátenni: a társadalom érdekében végzett szolgálatot kiáltéppel meg kell becsülni, olyan társadalmi elismerésben részesítve a vezetői funkciót és a jó vezetőt, hogy valóban a legjobbakká válhassanak vezetővé.

DR. VARGA GYÖRGY

Würtz Ádám

Romco és Júlia

Csak megköszönni lehet

Sebészeti klinika, mellkasosztály. Kitarul a kórterem ajtaja: a mozzanatlan nyugalmat, a némaságot jelenlétünk háborgatja meg. Csönd és fehérség. A fehérségben állvány: rajta két, szájjával lefelé függesztett üveg. A szintelen plazma és a szép-kék öblítő csöppenként indul bonyolult útjára a gumicsöveken át, az ember éltetésére. Borbély Mária 26 éves, törékeny teremtes. Keze mozdulatlanul fekszik a tákarón.

— Most már jobban, sokkal jobban érzem magam. Először juttott eszembe március óta, hogy tulajdonképpen unatkozom, lassan olvasni is tudnék.

Mária életében legalább tízszer kapott vért. Hogy szüksége volt rá, ez ebben az esetben nem helyénvaló kifejezés: ez jelentett számára mindent, az életet. Nyelöcsővísszér-vérzéssel többször szállították a klinikára és operálták is. Egy-egy ilyen műtéthez két és fél liter vér kell.

— Tudja-e — érdeklődöm, nem bízza abban, hogy tapintatlannak tűnő kérdésemre pontos választ kapok —, hogy legutóbbi műtete után mennyi vért kapott?

— Most egy hét alatt 30 litert — mondja —, nem állt el a vérzés.

— Ismert-e valakit azok közül, akiknek a nevét esetleg a palackon olvashatta?

— Édesanyámtól, édesapámtól kaptam vért gyerekkoromban, mást nem ismerek. Tudom, hogy lehet írni lapon a véradónak... Még is köszönöm... Csak idáig erre nem gondolhattam — mondja, és már tud mosolyogni. Összetalálkozik tekintete az ágy lábánál álló Gál docensével:

— Hátra van még a nyelöcsőplasztikai műtét — aztán lehet írni a lapokat, ha akarja.

— Akarom.

Nem csak szegediek

Továbblépünk. Közben dr. Gál György docens, a megyei véréllátó alközpont vezetője elmondja, hogy nemrégiben volt egy betegük, aki 40 liter vért kapott. Egy nap alatt öt megye fogott össze és Szeged intézményeinek dolgozói, hogy előteremtsek a különleges csoportú vérből a megfelelő mennyiséget. Ilyenek a nyelöcsőműtétek is, de a többi sebészeti beavatkozáshoz: a tüdő, a szív, az agy és különösen az éroperációkhoz van szükség rengeteg vérré. A művesekezelés is végigényes. Szegeden évente 7500 litert használnak fel a kórházban, a klinikákon, noha tavaly 5200 liter gyűlt össze a városban lakóktól. Ez a szám korántsem azt mutatja, hogy a szegediék hián lennének humanista érzelmeknek. Inkább azt, hogy például a szívűtőtre kerülő betegeknek több mint 50 százaléka még csak nem is Csongrád megyei, hanem az ország különböző vidékeiről jöttek Szegedre gyógyulást keresni. Örkényről utazott ide Hegyi Mártonné is, aki, míg elhaladunk az ágya mellett, nem mulasztja el megmondani; ő is kapott vért, egy litert.

A művesekezelő zsúfolt helyiségében műszerek társaságában fekszenek a betegek. Az egyik férfi Csabáról utazik ide hetenként, hogy amit saját veséje elmulasztott, elvégezze helyette a művese. Időnként azonban ő is vérértömlesztésre szorul.

Én is írnék szívesen

K. B. egyedül fekszik az általános sebészeti osztály elkülönítőjében. Lábujjhegyen megünnel, alszik. Előző nap operálták és az elvesztett vért — a már üres palackok tanúsága szerint Bozónki Rozáliának és Paksi Józsefnek, a DELEP dolgozóinak jóval-

Véradó lehet 18-65 év között, aki szellemileg és testileg egészséges, akinek nem árt a véradás, akinek a vére gyógyító, nem visz át betegséget, akit az orvosi, laboratóriumi vizsgálat egészségesnek talál.

Vérnyomás: RR 120/80-170/90 Hgmm

Vörsvértetszám: 4,0-4,5 millió/mm³

Fehérvértetszám: 6000-8000 mm³

Vérsüllyedés: 20 mm/óra

Lucs-reakció: negatív

Májfunkció: normális

Vér epefesték (bilirubin): 1 mg % alatt

Vizelet: negatív

Májgyulladás kizárva.

tárból tudták pótolni az orvosok. Vajon találkozna-e valaha ezzel a most békésen szendergő, őszülő hajú férfival, akinek magukból a legértékesebbet ajándékozták, ismeretlenül? — Most nem tudom megkérdezni.

Az érsebészetben már felépült az operáció után a gyufagyár egyik dolgozója, aki nem mondja meg a nevét, de nem kutatja azokét sem, akik „összeadták” neki az 5-7 litert az ő számára. Alig beszélünk vele, úgy tünik, természetesen veszi ezt a segítséget. Talán ő az egyedüli, aki maga is adott többször vért, míg egészséges volt.

— Az én nevemet írja csak meg — szól a szomszéd ágyból Kopasz Ferenc. — Én ugyan csak akkor nyújtottam oda a karpot, ha kaptam és nem adni kellett. A mai fejemmel, ha egészséges engedné, másként cselekednék. Ötödik napja műtöttek. Mondtam is a nővérkének, kutassa már föl az én jövevőim nevét. Tudja, postás vagyok Szatymazon. Kézbcsittem én már ilyen köszönő leveleket. Hát én is írnék szívesen...

— Ne írja ki a nevemet — ezzel fogad Szócs Mihály, akit szintén alig 24 órája operáltak — inkább keressen meg a postán, ha meggyógyultam, és a munkámról beszélgetünk.

Mikor megtudja, mi jártaban vagyok:

— Az más, ha a véradóknak ezzel a csekélységgel örömet szerezhetek, írja csak bátran!

Nehéz erősnek maradni

A baleseti sebészetre kanyarodunk. Az idősebb, szemlátomást is beteg asszonyok között, a szélső ágyon fekszik öv, Papp Péterné. Nem mondaná meg senki róla, hogy három felnőtt gyermek édesanyja, sőt nagy unokája is van. Két lánya és az unoka rendszeresen jelentkeznek véradásra. Amikor a tü szűrését érezték eddig bizonyára nem gondoltak arra, hogy maguk közül valónak is élet-halál kérdése lehet még a palackban összegyűjtött vér.

— A pesti és a bajai út keresztződésében történt a baleset — meséli látszatra már higgadtan a történeteket Pappné. — Motortal jöttünk a férjemmel. Tulajdonképpen nem is emlékszem többre. Annyit tudok, hogy benem nem reménykedtek az orvosok... És én itt vagyok. A férjem 12 liter vért kapott, egy hétre rá meghalt. Ő elvesztette az életét, én meg őt — és a jobb lábamat. De élek. Megígérte a nővérke, megtudja, kik segítettek rajtam. Köszönetet akarok mondani nekik, meghálálni ezt úgysem lehet... csak megköszönni. — Előveszi a zsebkendőjét. — Nehéz erősnek maradni — mondja —, nagyon nehéz.

Igen, nehéz. Különösen a beteg embernek az. Az egészséges könnyebben erőt vesz magán.

Szegeden egy hónap alatt 900-1000 vérértömlesztést végeznek. Évente 26 ezer Csongrád megyében élő, egészséges ember ad vért.

Minden térítés nélkül. Csupán humanitásból. A legtöbb, amit kaphatnak érte: a felgyógyult ember köszönete.

CHIKÁN AGNES